

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU2

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar anslag för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling på ca 4,7 miljarder kronor i enlighet med utskottets förslag. Riksdagen har fastställt ramen för utgiftsområdet till 500 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit i budgetpropositionen. Utskottets förslag överensstämmer med det förslag som ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram under utskottets beredning av ärendet. Det innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen för anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. I övrigt ställer sig utskottet bakom budgetpropositionen. Utskottet tillstyrker delvis budgetpropositionen. Motionerna avstyrks.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.
Sex yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Beslutsprocessen i riksdagen	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19	6
Utskottets bedömning	6
Statens budget inom utgiftsområde 19	8
Motionerna	13
Gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna	14
Bakgrund och pågående arbeten	15
Tidigare riksdagsbehandling	17
Utskottets ställningstagande	17
Särskilda yttranden	20
1. Statens budget inom utgiftsområde 19 (S, MP)	20
2. Statens budget inom utgiftsområde 19 (C)	21
3. Statens budget inom utgiftsområde 19 (V)	23
4. Statens budget inom utgiftsområde 19 (L)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	27
Propositionen	27
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	27
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	28
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	29
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	30
<i>Tabell</i>	
Tabell Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional utveckling	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 19

a) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 19 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 19 punkt 1 och avslår motionerna

2021/22:3194 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:3960 av Arman Teimouri m.fl. (L),

2021/22:4013 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4123 av Helena Lindahl m.fl. (C) och

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 19 punkt 2.

Stockholm den 2 december 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjälmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjälmered (M), Mattias Jonsson (S)*, Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Haider (S)*, Helena Lindahl (C)*, Birger Lahti (V)*, Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Mathias Tegnér (S)*, Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S)*, Arman Teimouri (L)*, Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP)*, Patrik Engström (S)*, Niels Paarup-Petersen (C)* och Johnny Skalin (SD).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som gäller utgiftsområde 19 Regional utveckling och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2022 och bemyndiganden samt de avvikelser från dessa som M, SD, C, V, KD och L föreslår i sina respektive budgetmotioner. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning för 2022.

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag.

Vidare har tjänstemän från Näringsdepartementet inför utskottet lämnat vissa upplysningar i ärendet.

Beslutsprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit finansutskottets förslag och bestämt utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 19 Regional utveckling till 4 741 801 000 kronor (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Det är 500 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen.

I detta betänkande föreslår näringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har be-

slutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 19.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 19

Inledning

Näringsutskottet har sedan 2015 kontinuerligt följt upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen, utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv. Uppföljningen 2015 omfattade i första hand en översiktlig genomgång och analys av de mål och indikatorer som används inom respektive utgiftsområde. Därutöver undersöktes resultatredovisningens struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat. Efterföljande år har utskottet följt upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter utskottet har haft på resultatredovisningen. Hösten 2017 genomfördes därutöver en närmare uppföljning av ett anslag per utgiftsområde. Utskottets senaste iakttagelser och bedömningar redovisas i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde (bet. 2020/21:NU1, bet. 2020/21:NU2, bet. 2020/21:NU3).

Näringsutskottet har under hösten 2021 huvudsakligen fortsatt att följa upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter på resultatredovisningen som utskottet tidigare har framfört. Därutöver har utskottet särskilt tittat på det nya avsnittet Regeringens bedömning av målpuppfyllelsen (tidigare Analys och slutsatser).

Utskottets bedömning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat, och redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Utskottet konstaterar att målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:113). För att följa utvecklingen inom utgiftsområdet använder regeringen bl.a. indikatorer för den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner (FA-regioner) samt indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområdet och dess medfinansiering.

Utskottet vill i likhet med tidigare år inledningsvis framhålla betydelsen av att resultatredovisningen i budgetpropositionen är klar och tydlig eftersom den utgör ett viktigt underlag för riksdagens beredning av statens budget. Enligt utskottets uppfattning bör resultatredovisningen utformas på ett sådant sätt att den bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de olika insatserna leder till. Sedan flera år tillbaka pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska

styrningen och om hur regeringens resultatredovisning till riksdagen kan utvecklas. Enligt utskottets uppfattning är denna dialog betydelsefull, och den har på flera sätt bidragit till att utveckla och förbättra den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen. Inom utgiftsområde 19 Regional utveckling vill utskottet specifikt välkomna att regeringen har gjort flertalet ändringar i redovisningen med hänvisning till utskottets synpunkter om indikatorer, mål, och redovisningens struktur. Utskottet har identifierat flertalet tillfällen där regeringen på ett tydligt sätt visar hur den tar utskottets synpunkter i beaktning, bl.a. angående måluppfyllelsen, kompletterande indikatorer och relationen mellan regeringens särskilda mål för jämställd regional utveckling och det riksdagsbundna målet. Utöver det som sagts ovan vill utskottet särskilt framhålla följande.

Utskottet noterar att avsnittet Regeringens bedömning av måluppfyllelsen har en i huvudsak liknande utformning som avsnittet Analys och slutsatser hade i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 19). Med hänvisning till utskottets tidigare synpunkter redogör regeringen i detta avsnitt bl.a. för hur den anser att insatser inom andra utgiftsområden har påverkat den regionala utvecklingspolitiken samt på vilket sätt graden av måluppfyllelse har ett samband med statliga insatser eller främst är ett resultat av andra faktorer. Utskottet ser positivt på regeringens utvecklade redogörelse då den bidrar till en bättre förståelse för hur även insatser inom andra utgiftsområden samt övriga omvärldsfaktorer påverkar utvecklingen inom utgiftsområdet. I detta avseende vill utskottet därtill framhålla vikten av att bedömningsgrunderna tydligt framgår för hur regeringen drar slutsatser om på vilket sätt specifika insatser har påverkat måluppfyllelsen inom utgiftsområdet.

När det gäller indikatorer noterar utskottet att regeringen anför att resultatindikatorerna för utgiftsområdet kommer att ses över med anledning av målet för politikområdet och regeringens strategi för hållbar regional utveckling i hela landet (skr. 2020/21:133, bet. 2020/21:NU24, rskr. 2020/21:337). Utskottet ser positivt på detta och vill framhålla vikten av att regeringen tydligt beskriver och motiverar eventuella förändringar av indikatorer gentemot tidigare resultatredovisningar.

Utskottet noterade förra riksmötet, med anledning av den då aktuella resultatredovisningen (prop. 2020/21:1 utg.omr. 19), att de tydliggörande hänvisningarna i resultatredovisningen som tidigare kontinuerligt gjordes till specifika anslag hade minskat i antal. I årets resultatredovisning noterar utskottet att regeringen gör ett liknande antal hänvisningar som i budgetpropositionen för 2021. Utskottet vidhåller sin uppfattning att detta delvis har gjort kopplingen mellan anslag, insats och bedömning mindre tydlig. Utskottet anser att regeringen med fördel i resultatredovisningen framöver på ett tydligare sätt kan ange från vilket, eller vilka, anslag en insats finansieras.

Utskottet vill slutligen framhålla att det i ett tidigare betänkande har kommenterat regeringens utvecklade redovisning av transportbidraget med anledning av en granskning från Riksrevisionen (skr. 2020/21:210, bet. 2021/22:NU5, rskr. 2021/22:24). Utskottet vidhåller sin uppfattning att det ser

positivt på att regeringen har beaktat Riksrevisionens synpunkter om resultatredovisningen av transportbidraget och att den avser att fortsätta utveckla resultatredovisningen i dialog med riksdagen.

Statens budget inom utgiftsområde 19

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar, med de villkor utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 19 enligt utskottets förslag i bilaga 4. Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att ingå ekonomiska åtaganden i enlighet med vad regeringen föreslår i bilaga 3.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP), 2 (C), 3 (V) och 4 (L).

Inledning

Den 24 november 2021 fattade riksdagen beslut om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2022 och en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2023–2024. Riksdagen biföll finansutskottets förslag om utgiftsramar för utgiftsområdena 2022, vilket innebar att riksdagen genom att delvis bifalla motionerna 2021/22:3938 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 4, 2021/22:4040 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2 och 2021/22:4221 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkande 3 fastställde ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling till 4 741 801 000 kronor för 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Beslutet innebar även att riksdagen avslog regeringens förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2022.

Tabell Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen					
			M	SD	C	V	KD	L
2022 (föreslagen utgiftsram)	5 242	+75	±0	-350	+60	+75	+26	
2023 (utgiftsberäkning)	5 364	+75	±0	±0	+60	+40	+26	
2024 (utgiftsberäkning)	3 922	+150	±0	±0	+60	+15	+26	

Av tabellen ovan framgår regeringens och motionärernas förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utveckling för 2022 och motsvarande beräkningar för 2023–2024. Andra uppfattningar än regeringens om utgiftsramarnas storlek har redovisats i partimotionerna 2021/22:4040 (M), 2021/22:3938 (SD), 2021/22:4121 (C), 2021/22:3278 (V), 2021/22:4221 (KD) och 2021/22:4181 (L).

Finansutskottet beslutade den 21 september 2021 att bereda övriga utskott möjlighet att yttra sig över budgetpropositionen för 2022 samt de motioner

som kan komma att väckas om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Den 12 oktober 2021 beslutade näringsutskottet att yttra sig till finansutskottet (yttr. 2021/22:NU1y). Yttrandet från näringsutskottet till finansutskottet justerades den 28 oktober 2021. Finansutskottet justerade betänkandet om utgiftsramarna (bet. 2021/22:FiU1) den 22 november 2021.

I detta ärende ska utskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag inom utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen). Utgångspunkten för beredningen är att ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling är fastställd till 4 741 801 000 kronor.

Regeringens förslag till fördelning på olika anslag inom utgiftsområdet framgår av tabellen i bilaga 2. Den utgiftsram som regeringen föreslår fördelas på fyra anslag. I bilagan redovisas också de förslag som finns i motionerna 2021/22:4013 (M), 2021/22:4123 (C), 2021/22:3194 (V), 2021/22:4219 (KD) och 2021/22:3960 (L).

Enligt förslaget i propositionen kompletteras tre av anslagen inom utgiftsområdet med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren (se bilaga 3).

I det följande redovisas inledningsvis utgiftsområdets omfattning så som det beskrivs i budgetpropositionen. Efter det redovisas inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken. Därefter redovisas regeringens överväganden om vart och ett av de fyra anslagen inom utgiftsområdet och de föreslagna bemyndigandena. Slutligen beskrivs de motioner som innehåller alternativa förslag till anslag och det gemensamma förslag ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram i utskottet.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar insatser i form av projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning. De statliga myndigheter och andra statliga aktörer som har verksamheter av särskild betydelse för möjligheterna att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål anges i tabell 2.1 i propositionen.

Politikens inriktning

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 19 Regional utveckling att utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder ska stärkas. Visionen är bl.a. att minska klyftorna, att alla människor ska känna delaktighet och få tillgång till utvecklingsresurser oavsett var i landet man bor. Näringslivet ska ges goda förutsättningar att stärka konkurrenskraften och bidra till omställningen till hållbar utveckling.

Regeringen understryker vikten av omställningen till en hållbar regional utveckling där hela landet ges möjligheter att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar. För att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken betonas vikten av en bredd av insatser inom många politikområden. Av betydelse för detta är bl.a. tvärssektoriell styrning av resurser, samordning och samverkan mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner. Regeringens styrning ska vara samordnad och främja möjligheterna för att insatser inom politikområdena kompletterar varandra och bidrar till synergier.

Regeringen framhåller vidare att den i mars 2021 överlämnade skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet (skr. 2020/21:133, bet. 2020/21:NU24, rskr. 2020/21:337). Regeringen avser att ta fram en handlingsplan för genomförandet av strategin. Samhällsutmaningar som ska genomsyra hela strategin är miljöproblem och klimatförändringar, demografiska förändringar och ökande klyftor både inom Sverige och inom EU. För att möta dessa utmaningar har regeringen identifierat ett antal strategiska områden (prop. 2021/22:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.8.1).

De strukturella och dynamiska utmaningar som länen står inför kan enligt regeringen vara utgångspunkter vid den långsiktiga fördelningen av medel från anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder mellan länen. Hänsyn bör även tas till medfinansiering av Europeiska regionala utvecklingsfonden och stödområdestillhörighet för regionala företagsstöd. För att regionalt investeringsstöd ska kunna beviljas till näringslivets utveckling i vissa områden framhåller regeringen att den avser att till kommissionen anmäla förslag till ny regionalstödslista som planeras gälla fr.o.m. den 1 januari 2022 t.o.m. den 31 december 2027.

Regeringen föreslår vidare ett särskilt investeringsbidrag till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles. Bidraget ska enligt regeringen användas för att genomföra nödvändiga åtgärder för att nedgrävda rörledningar för hantering av brandfarlig vätska ska vara korrosionsskyddade. Regeringen föreslår vidare medel för regionala utvecklingsåtgärder till små och medelstora företag i behov av återstart efter coronapandemin. Vidare föreslår regeringen att medel permanent avsätts till regionerna och Gotlands kommun för att finansiera samverkan kring utbudet av gymnasial utbildning inom ramen för regionalt kompetensförsörjningsarbete (se utg.omr. 1 avsnitt 9.7.1.). Regeringen föreslår även att medel avsätts för att etablera effektiva regionala strukturer för validering. Det särskilda driftstödet till dagligvarubutiker i sårbara områden föreslås permanentas fr.o.m. 2023. Regeringen föreslår även medel för att stärka den regionala expertrådgivningen och för att alla län ska kunna få tillgång till likvärdiga tjänster till stöd för internationalisering och export (se utg.omr. 24 avsnitt 1.5).

Den regionala utvecklingspolitiken och EU:s sammanhållningspolitik är enligt regeringen nära integrerade. Med anledning av den pågående coronapandemin och de direkta och indirekta effekterna av den har EU beslutat om ett mer flexibelt regelverk för EU:s sammanhållningspolitik för programperioden 2014–2020. Inom ramen för initiativet React-EU har EU

även beslutat om mer medel som kan användas under perioden 2021–2023. Regeringen framhåller vidare att insatserna inom regionalfondsprogrammen för programperioden 2021–2027 ska bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling och därmed bidra till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa. Vidare beskriver regeringen att fonden för en rättvis omställning fokuserar på regioner i Sverige vars industrier är koldioxidintensiva eller fossilberoende och ska motverka negativa effekter av klimatomställningen genom diverse investeringar. Det gränsöverskridande samarbetet genom Interregprogrammen har enligt regeringen en viktig roll i det regionala utvecklingsarbetet genom att möjliggöra utvecklingsinsatser över nationsgränserna. Sverige kommer att delta i 13 olika Interregprogram under programperioden 2021–2027.

Regeringen anför vidare att den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå de nationella klimatmålen, de övriga relevanta nationella miljömålen, de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030, digitaliseringsmålen samt det jämställdhetspolitiska målet. Den regionala utvecklingspolitiken ska enligt regeringen även bidra till en hållbar stadsutveckling och till att uppfylla målen för den sammanhållna landsbygdpolitiken.

Anslag och bemyndiganden för 2022

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1) begär regeringen i yrkande 1 att riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt tabell 1.1 i propositionen. I yrkande 2 förordar regeringen vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2 i propositionen.

Utgiftsområde 19 Regional utveckling omfattar insatser i form av projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning.

Regeringen föreslår att 5 241 801 000 kronor anvisas till utgiftsområde 19 Regional utveckling för 2022. Hur beloppen fördelas på de olika anslagen inom utgiftsområdet framgår nedan och av bilaga 2. För tre av anslagen föreslår regeringen att den ska bemyndigas att kunna ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren. Förslagen till bemyndiganden redovisas i bilaga 3.

I det följande redogörs för regeringens förslag till anslag och bemyndiganden för 2022 för utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionala företagsstöd, ersättning för vissa kreditförluster samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas för viss

administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet. Dessutom får anslaget användas för ersättningar till regioner och Gotlands kommun för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar.

Regeringen föreslår att drygt 2 561 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder för 2022. Regeringen föreslår en minskning av medfinansieringen till Fonden för en rättvis omställning programperioden 2021–2027 jämfört med tidigare beräkningar. För 2022 minskas anslaget med 250 miljoner kronor till följd av detta. Vidare ökas anslaget med 500 miljoner kronor 2022 för att stödja små och medelstora företag i behov av stöd för återstart efter coronapandemin. Vidare ökas anslaget med drygt 99 miljoner kronor fr.o.m. 2022 för ersättningar till regioner och Gotlands kommun för de uppgifter om regionalt utvecklingsarbete enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar som dessa övertagit från länsstyrelserna. Dessutom ökas anslaget med 75 miljoner kronor 2022 för ett investeringsstöd till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles. Därutöver ökas anslaget med 21 miljoner kronor 2022 för att etablera effektiva regionala strukturer för validering.

I fråga om bemyndiganden om ekonomiska åtaganden anger regeringen att anslaget framför allt används till olika regionala företagsstöd, projektverksamhet och medfinansiering av olika EU-program. Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget går antingen till fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller till fleråriga företagsinvesteringar. Medlen betalas ut när kostnaderna har uppstått. Regeringen anför att de aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget således har små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 miljarder kronor 2023–2028.

Anslaget 1:2 Transportbidrag får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Rätten till stöd följer av förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag. Eftersom efterfrågan på godstransporter förväntas vara hög bedöms utbetalningarna av bidraget bli högre än vad som tidigare beräknats. Anslaget ökas därför med 30 miljoner kronor 2022. Regeringen föreslår att drygt 431 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:2 Transportbidrag för 2022.

Anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 får användas till utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2014–2020.

Regeringen anför att utgifterna under innevarande år beräknas uppgå till drygt 1 289 miljoner kronor, vilket är ca 503 miljoner kronor lägre än den beslutade budgeten för 2021. Enligt regeringen förklaras detta främst av en lägre utbetalningstakt inom regionalfondsprogrammen på grund av pandemin.

Regeringen avser vidare att justera valutakursen från 9,30 kronor per euro till 10 kronor per euro för medel för perioden 2014–2020 i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder. Ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 beräknas därmed till drygt 10 miljarder kronor, inklusive medel för React-EU och medel för lokalt ledd utveckling.

Regeringen föreslår att 1 600 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 för 2022. Verksamheten inom regionalfondsprogrammen omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 miljoner kronor 2023.

Anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027 får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning för programperioden 2021–2027.

Regeringen föreslår att 650 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027 för 2022. Medel till Fonden för en rättvis omställning beräknas uppgå till drygt 156 miljoner euro. Medlen från Europeiska regionala utvecklingsfonden inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt och Fonden för en rättvis omställning beräknas därmed uppgå till totalt ca 1 018 miljoner euro för programperioden. Regeringen föreslår en omfördelning inom anslaget över tid för att anpassa dess nivå till förväntade utgifter.

Verksamheten inom regionalfonden och Fonden för en rättvis omställning omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 300 miljoner kronor 2023–2030.

Motionerna

I partimotion 2021/22:3194 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 19 Regional utveckling uppgår till 5 301 801 000 kronor. Det är 60 miljoner kronor mer än vad som föreslås i budgetpropositionen. Motionärerna föreslår ett riktat stöd i form av bidrag till ökad turism för kommuner med hög andel urskog. Förslaget innebär en ökning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder om 30 miljoner jämfört med regeringens förslag. Motionärerna anför vidare att möjligheten att genomföra pilotprojekt kopplat till kommunens turismmöjligheter för statliga pengar skulle kunna öppna upp möjligheten för fler människor att få tillgång till semestermöjligheter i den kommun där de bor. Till detta föreslås en ökning

av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder om 30 miljoner jämfört med regeringens förslag.

I kommittémotion 2021/22:4013 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1 begärs ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 19 Regional utveckling uppgår till 5 316 801 000 kronor. Det är 75 miljoner kronor mer än vad som föreslås i budgetpropositionen. Motionärerna anför att de satsar 75 miljoner kronor utöver vad som föreslås i budgetpropositionen för anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. I yrkande 2 motiveras höjningen med att Moderaterna vill utöka det föreslagna investeringsstödet till drivmedelsstationer.

I kommittémotion 2021/22:4123 av Helena Lindahl m.fl. (C) föreslås ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 19 Regional utveckling uppgår till 4 891 801 000 kronor. Det är 350 miljoner kronor mindre än vad som föreslås i budgetpropositionen. I motionen anføres att anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder minskas med 500 miljoner kronor till följd av att den tillfälliga satsning som regeringen föreslår om regionala utvecklingsåtgärder för återstart avvisas. Vidare föreslår motionärerna att samma anslag ökas med 150 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag till följd av att det föreslagna investeringsstödet för drivmedelsstationer förstärks.

I kommittémotion 2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 19 Regional utveckling uppgår till 5 316 801 000 kronor. Det är 75 miljoner kronor mer än vad som föreslås i budgetpropositionen. Motionärerna anför att de tillför anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder 50 miljoner kronor till särskilt driftsstöd för dagligvaruhandeln samt 25 miljoner kronor till drivmedelsstationer utöver regeringens förslag.

I kommittémotion 2021/22:3960 av Arman Teimouri m.fl. (L) föreslås ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 19 Regional utveckling uppgår till 5 267 801 000 kronor. Det är 26 miljoner kronor mer än vad som föreslås i budgetpropositionen. Motionärerna anför att anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder ökas med 4 miljoner kronor årligen från 2022 för att inrätta ett nationellt råd för validering. Vidare anføres att samma anslag ökas med ytterligare 22 miljoner kronor årligen jämfört med regeringens förslag från 2022 för att stärka de regionala strukturerna för validering.

Gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag. Inom utgiftsområde 19 föreslår ledamöterna att anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder minskas med 500 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag till följd av att förslaget i budgetpropositionen för 2022 om att öka anslaget

med 500 miljoner kronor 2022 för att stödja små och medelstora företag i behov av stöd för återstart efter coronapandemin avvisas till förmån för andra prioriterade reformer.

Bakgrund och pågående arbeten

Särskilt driftstöd till butiker

Det särskilda driftstödet till butiker i sårbara och utsatta områden infördes 2016 baserat på förslaget i utredningen Service i glesbygds slutbetänkande (SOU 2015:35). Stödet regleras i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service där det finns ett antal kriterier som butiker ska uppfylla för att kunna komma i fråga för stöd. Stödet är utformat för att vara förenligt med EU:s statsstödsregler. Enligt utredaren beräknades kostnaden för stödet vara ca 35 miljoner kronor årligen. I budgetpropositionen för 2016 föreslog regeringen att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder skulle öka med 35 miljoner kronor årligen 2016–2019 för att finansiera det särskilda driftstödet. I budgetpropositionen för 2018 föreslogs en förstärkning av stödet om ytterligare 35 miljoner kronor, vilket även beräknades för 2019. Från och med 2020 beräknades stödet återigen totalt till 35 miljoner kronor årligen. I enlighet med riksdagens beslut i december 2019 omfattar stödet 70 miljoner kronor årligen 2020–2022.

Förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service förändrades i samband med att avståndskriteriet sänktes i december 2019, vilket medförde att fler butiker blev berättigade att söka stödet. I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen att det särskilda driftstödet till dagligvarubutiker i sårbara områden permanentas fr.o.m. 2023. För detta beräknas anslaget 1.1 Regionala utvecklingsåtgärder öka med 35 miljoner kronor fr.o.m. 2023.

Under 2018–2020 beviljades i genomsnitt driftstödet till 274 butiker. Av regeringens resultatredovisning framgår att antalet dagligvarubutiker som beviljats stöd speglar antalet butiker som uppfyller kraven i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Regeringen konstaterar att avståndet mellan butiker som beviljats särskilt driftstöd och närmaste dagligvarubutik har minskat från ca 22 kilometer under åren 2016–2017 till 18 kilometer 2018–2020. Regeringens bedömning är att det särskilda driftstödet bidrar till att nedläggning av butiker som beviljats särskilt driftstöd i dessa serviceglea områden har avstannat.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om cisterner med anslutna rörledning för brandfarliga vätskor

Med anledning av förslagen i budgetpropositionen och motionerna om ett investeringsstöd till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles kan följande nämnas. Föreskriften MSBFS 2018:3 beslutades den 8 maj 2018 av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och ersatte då den

rådande föreskriften MSBFS 2014:5. Föreskriften behandlar krav på konstruktion, tillverkning, installation och kontroll av cisterner med anslutna rörledningar eller slangledningar för hantering av brandfarliga vätskor, samt krav på korrosionsskyddssystem.

I föreskriften framgår bl.a. krav på cisterner, rörledningar och korrosionsskyddssystem. I 2 kap. 3 § beskrivs exempelvis närmare att cisterner, rörledningar och slangledningar ska vara skyddade mot korrosion genom placering, materialval eller korrosionsskyddssystem. Rörledningar och slangledningar behöver dock endast vara skyddade på utsidan. Cisterner, rörledningar och slangledningar utomhus ska dessutom vara väderbeständiga samt motståndskraftiga mot UV-strålning.

Vidare framgår det att en övergång till korrosionsbeständiga rörledningar ska vara gjord senast den 1 juli 2022, och efter det får bl.a. befintliga varmförzinkade rörledningar i mark som inte är fuktisolerade inte längre användas. Enligt 7 kap. 1 § i föreskriften får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i enskilda fall och om det finns särskilda skäl medge undantag från tillämpningen av denna författning.

Besöksnäring på landsbygderna och i glesbygd

I budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 24 Näringsliv framhåller regeringen att coronapandemin under 2021 fortsätter påverka besöksnäringen negativt. Regeringen anför att den mot bakgrund av detta föreslår att 100 miljoner kronor tillförs för en förlängning av de insatser som introducerades i budgetpropositionen 2021 för att möjliggöra omställning och utveckling för en hållbar besöksnäring. Av dessa medel ska 25 miljoner kronor gå till ekoturism. Vidare föreslås att 20 miljoner kronor 2022 av satsningen tillförs Visit Sweden för att fortsätta marknadsföra svensk turism och besöksnäring samt att ytterligare medel skjuts till för att slutföra den pågående upprustningen av Göta kanal.

Regeringen framhåller vidare att den nya nationella strategin för en hållbar turism och växande besöksnäring utgör en utgångspunkt för regeringens arbete och hänvisar till förslaget till revidering av det turismpolitiska målet i budgetpropositionen. Regeringens förslag på nytt turismpolitiskt mål är att Sverige ska ha en hållbar turism, med ett hållbart resande och en hållbar och konkurrenskraftig besöksnäring som växer och bidrar till sysselsättning och attraktiva platser för besökare, boende, företag och investeringar i hela landet.

I sammanhanget kan vidare nämnas att mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet är ett av fem fokusområden i regeringens nationella skogsprogram som beslutades våren 2018. Målet för fokusområdet inkluderar bl.a. ökad sysselsättning, stärkt hållbar tillväxt och landsbygdsutveckling med beaktande av skogens sociala värden.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid sin beredning av statens budget för utgiftsområde 19 hösten 2020 (bet. 2020/21:NU2) tog utskottet ställning till liknande förslag som de som delvis framförs i motion 2021/22:3194 (V) och till de som delvis framförs i motion 2021/22:4219 (KD). I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. följande:

När det gäller förslagen i motionerna 2020/21:2973 (V) och 2020/21:3499 (KD) som innebär att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ska ökas avstyrkte utskottet liknande förslag hösten 2019 (bet. 2019/20:NU2). Utskottet vidhåller sin uppfattning att det inte ser något skäl att inrätta ett riktat stöd till kommuner med hög andel urskog för att främja turism. I likhet med tidigare vill utskottet hänvisa till pågående och aviserade insatser som redovisats i det föregående. Utskottet vill särskilt framhålla förslaget om insatser för besöksnäringens återhämtning om 120 miljoner kronor 2021 inom utgiftsområde 24 Näringsliv som bl.a. genom en satsning på ekoturism kommer att bidra till sysselsättning och attraktiva platser för boende, besökare, företag och investeringar i hela landet. När det gäller det särskilda driftstödet till dagligvarubutiker i glesbygd kvarstår utskottets bedömning att det förstärkta stödet på 70 miljoner kronor årligen är väl avvägt. Utskottet konstaterar att den förordning som reglerar stödet har ändrats så att fler butiker är berättigade att söka stödet. Under 2019 uppgick stödet totalt till 54 miljoner kronor, och antalet butiker som beviljades stöd speglade antalet butiker som uppfyller kraven i förordningen. Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service är en viktig förutsättning för utvecklingskraft i alla delar av landet, och det är därför glädjande att det särskilda driftstödet har bidragit till att bromsa en trend av nedläggning av små dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden på gles- och landsbygder.

Utskottet tillstyrkte därmed förslagen i budgetpropositionen och avstyrkte motionerna.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har bifallit finansutskottets förslag om att ställa sig bakom det gemensamma förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och bestämt utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 19 Regional utveckling till 4 741 801 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Som framgår av redogörelsen för budgetprocessen i riksdagen i inledningen av det här betänkandet bygger utskottets fortsatta behandling av anslagsfördelningen för 2022 på förutsättningen att den ram som riksdagen har fastställt inte får överskridas och att ställningstagandet till anslagen ska göras genom *ett* beslut.

I det följande redovisas utskottets ställningstagande till de olika förslagen till anslag och inriktning inom utgiftsområdet i propositionen och motstående förslag i motioner.

Sverige behöver en ny kurs. Riksdagen har ställt sig bakom det som finansutskottets majoritet anför i betänkande 2021/22:FiU1 från sidan 56 om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De riktlinjerna

gäller också som utgångspunkt för näringsutskottets ställningstagande i detta betänkande.

Utskottet har, som framgår nedan, en annan uppfattning när det gäller utgiftsramen för utgiftsområdet, politikens inriktning och fördelningen av anslagen inom utgiftsområdet än den som återges i budgetpropositionen för 2022 och stödjer därför det förslag till anslagsfördelning som ledamöter från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat i utskottet.

När det gäller politikens inriktning inom utgiftsområdet vill utskottet inledningsvis framhålla att även företagare och boende på landsbygderna och i glesbygd drabbas av de problem som hela samhället står inför. Det handlar bl.a. om den grova brottsligheten, långtidsarbetslösheten och de växande vårdköerna. Utskottet anser därför att det är centralt att fokusera på dessa stora samhällsproblem för att kunna stärka den regionala utvecklingen i hela landet. Det är därför glädjande att riktlinjerna för den ekonomiska politiken och ramarna för utgiftsområdena som riksdagen fastställt (bet. 2021/22:FiU1) till större del än vad som föreslogs i regeringens budgetproposition fokuserar på landets samhällsproblem genom att prioritera reformer som ökar tryggheten, leder till fler i arbete och stärker välfärden för svenska folket. I relation till detta välkomnar därför utskottet vidare de satsningar som föreslås i det gemensamma förslaget av Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna i betänkande 2021/22:FiU1 för att förbättra förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft så att fler jobb kan skapas i hela landet. För att Sverige ska hålla ihop anser utskottet vidare att goda ekonomiska förutsättningar måste skapas för att underlätta för människor att kunna ta sig till arbetet samt för att träffa vänner och familj. Möjligheten att transportera sig på ett kostnadseffektivt sätt är särskilt viktig för människor som bor på landsbygderna och i glesbygd, där avstånden ofta är långa mellan exempelvis hemmet och arbetet. Förslaget om sänkta skatter på drivmedel anser utskottet vara betydelsefullt för dessa människor och de företag som är verksamma på landsbygderna och i glesbygd.

Utskottet anser vidare att det är viktigt med tillgången till både offentlig och kommersiell service på landsbygderna och i glesbygd. På mindre orter är det inte ovanligt att drivmedelsstationerna har en viktig samhällsservicefunktion genom att också fungera som dagligvarubutik med ombudsservice för exempelvis post, apotek och systembolag jämte andra kommunala serviceuppdrag. För att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet måste dessa drivmedelsstationer senast den 1 juli 2022 uppfylla skärpta miljö- och säkerhetskrav som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beslutat om, vilket är en utmaning för framför allt många mindre drivmedelsstationer på landsbygderna och i glesbygd. Utskottet ser med viss oro på den uppkomna situationen och har därför i betänkande 2021/22:NU10 föreslagit att regeringen vidtar ett antal åtgärder för att komma till rätta med problemet.

När det gäller förslagen om anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 19 Regional utveckling vill utskottet anföra följande.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar 2 060 937 000 kronor för 2022 till anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. Anslagsnivån motiveras med att utskottet förordar att anslaget minskas med 500 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag till följd av att utskottet avvisar förslaget i budgetpropositionen för 2022 om att öka anslaget med 500 miljoner kronor 2022 för att stödja små och medelstora företag i behov av stöd för återstart efter coronapandemin. Utskottet ser liksom regeringen ett behov av att stötta små och medelstora företag i deras återstart efter coronapandemin. Till skillnad mot regeringen anser utskottet att det främst är mer långsiktiga och strukturella förändringar som kan bistå företagen och förslaget avvisas därför till förmån för andra prioriterade reformer som stärker förutsättningarna för företag i hela Sverige efter coronapandemin.

Utöver det som utskottet nu framfört om anslagen gäller det som sägs i budgetpropositionen för 2022 om dels anslagen, dels bemyndigandena om ekonomiska åtaganden under 2022.

Utskottet ställer sig därmed bakom det gemensamma anslagsförslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och föreslår således att riksdagen för 2022 anvisar anslagen inom utgiftsområde 19 i enlighet med tabellen i bilaga 4 och lämnar de beställningsbemyndiganden som regeringen har begärt i enlighet med tabellen i bilaga 3. För 2023 och 2024 beräknar utskottet att anslagen är på samma nivå som regeringen beräknar.

Sammantaget innebär det att utskottet delvis tillstyrker propositionen. Motionsyrkandena avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 19 (S, MP)

Mattias Jonsson (S), Monica Haider (S), Mathias Tegnér (S), Åsa Eriksson (S), Lorentz Tovatt (MP) och Patrik Engström (S) anför:

Riksdagen fastställde genom sitt beslut den 24 november 2021 att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional utveckling inte får överstiga 4 741 801 000 kronor för 2022 (bet. 2021/22:FiU1). Eftersom riksdagen har ställt sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än de som regeringen föreslagit, och som vi anser måste betraktas som en helhet, avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Med anledning av det förslag som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat för utskottet under beredningen av utgiftsområde 19 Regional utveckling vill vi inledningsvis anföra följande.

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot coronapandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Vi kan konstatera att regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag under pandemin. Som framhålls i budgetpropositionen för 2022 är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Vi vill stärka utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder och förbättra möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet. Energipolitiken behöver utvecklas och ta höjd för den ökade efterfrågan på el genom åtgärder bl.a. för effektiv användning, ny infrastruktur och säkrad tillförsel. Genom att främja ett mer konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv och underlätta för den som vill bli och verka och lyckas som företagare, stärks Sveriges ekonomi. För att förbättra förutsättningarna för näringslivets omställning behöver Sverige också ett fortsatt fokus på samverkan och innovation.

Vi anser att en hållbar regional utveckling där hela landet ges möjligheter att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar behövs för att kunna möta de samhällsutmaningar som dagens samhälle står inför. En bredd av insatser inom i stort sett samtliga politikområden, samordning mellan statliga myndigheter och en väl fungerande samverkan med regioner och kommuner är därför viktigt för att kunna uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. För att uppnå målet inom såväl utgiftsområdet som de andra mål den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till är det därför viktigt med tvärssektoriell styrning, regional hänsyn och ett territoriellt perspektiv. Vi delar den uppfattning som regeringen har framfört i budgetpropositionen för 2022 och ställer oss därför bakom den. Vi vill därtill understryka att det är positivt

att regeringen lade fram en reformagenda för att lösa samhällsproblemen och bygga Sverige starkare och mer hållbart.

Med anledning av det förslag till anslagsfördelning som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat för utskottet under beredningen av utgiftsområde 19 Regional utveckling vill vi anföra följande.

För att kunna möta vår tids stora samhällsutmaningar behövs en hållbar regional utveckling där hela landet ges möjligheter att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar. Vi vänder oss därför mot det förslag som lämnats om att avvisa regeringens satsning om 500 miljoner kronor för Regionala utvecklingsåtgärder för återstart inom anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. Många små och medelstora företag har drabbats hårt av coronapandemin och är fortsatt i behov av stöd för att kunna återstarta sin verksamhet. Genom att denna viktiga satsning avvisas kommer nu flera företag att gå miste om möjligheten till en omstart och att fortsätta utveckla sin verksamhet, vilket är mycket olyckligt. Satsningen var därtill utformad för att vara i linje med regionala prioriteringar, Sveriges klimatomställning och för att ta hänsyn till miljöeffekter. Den hade därmed kunnat bidra till en utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft och en hållbar utveckling i alla delar av landet. Vi ser vidare positivt på att regeringen i budgetpropositionen har föreslagit ett särskilt investeringsbidrag till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles för att dessa drivmedelsstationer senast den 1 juli 2022 ska kunna uppfylla de skärpta miljö- och säkerhetskrav som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beslutat om. På landsbygden och i glesbygd fyller drivmedelsstationer ofta viktiga samhällsfunktioner, bl.a. genom att verka som ombud för post, hantera turisminformation och sälja livsmedel. Vi noterar därtill att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna för budgetåret 2022 inte gör någon annan bedömning än regeringen när det gäller omfattningen av regeringens föreslagna investeringsbidrag för att säkerställa att ägare av drivmedelsstationer får bättre möjligheter att genomföra nödvändiga miljö- och säkerhetsinvesteringar.

2. Statens budget inom utgiftsområde 19 (C)

Helena Lindahl (C) och Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vill däremot i det här särskilda yttrandet redovisa vår uppfattning om politikens inriktning och Centerpartiets budgetförslag som nu avvisats. Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4121. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag

framgår av reservation 2 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 19. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 19 läggs fram i kommittémotion 2021/22:4123 (C).

Sverige är ett av världens bästa länder att leva i, men är samtidigt i behov av reformer. När coronapandemin nu förhoppningsvis snart är över vill vi att ekonomin ska återstartas fullt ut. Många delar av ekonomin saknar dock de förutsättningar som krävs för att bl.a. småföretagandet och jobbskapandet ska kunna blomma ut i hela landet, utsatta grupper ska kunna integreras och klimatmålen ska kunna nås. Vi menar att värdefull tid har gått förlorad med långtidsarbetslöshet, utanförskap och för höga klimatutsläpp som följd. Den ekonomiska politiken behöver därför inriktas på viktiga och kloka liberala reformer så att bl.a. arbetslösheten och utanförskapet kan bekämpas, det kan skapas en hållbar tillväxt i hela landet med fler och växande företag och klimatomställningen kan genomföras. Centerpartiets budgetalternativ innehåller ett flertal sådana reformförslag som hade kunnat sätta Sverige på rätt kurs igen.

När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill vi inledningsvis framhålla att landsbygdens villkor behöver förbättras kraftfullt: Det ska gå att bo, leva och arbeta i hela Sverige. Därför bör politiken utgå från regionala behov, och de regionala utvecklingsmedlen ska i första hand hanteras av regionerna och inte centralt. Samtidigt ska politiken även bidra till nationella mål. Vi menar därför att regelverken för de regionala företagsstöden och transportbidraget behöver bli bättre anpassade för mindre företag samt tydligare bidra till ökad hållbarhet och jämställdhet. Vi anser vidare att hög målpuppfyllelse och förenklat genomförande är viktiga utgångspunkter för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik. För att minska den nationella administrationen och förenkla för dem som ansöker om finansiering menar vi därför att Sverige bl.a. bör verka för en samlad förvaltning av strukturfonderna på en myndighet. Vi vill vidare framhålla att regionernas insatser för att upprätthålla en tillfredsställande tillgång till kommersiell service är av stor vikt för livskraftiga samhällen. Den lokala butiken eller drivmedelsstationen är ofta en förutsättning för att en mindre ort på landsbygden ska kunna fungera och locka till sig invånare, företag och besökare. Centerpartiet var därför under alliansregeringen med och väsentligt ökade offentliga satsningar på stöd till kommersiell service på landsbygden.

När det gäller anslagen för utgiftsområdet hade vi velat se en minskning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder med sammantaget 350 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Detta till följd av att regeringens tillfälliga satsning Regionala utvecklingsåtgärder för återstart avvisas (-500 miljoner kronor). För oss är det centralt att lands- och glesbygd ges permanenta och strukturellt riktiga förutsättningar att växa. Detta görs inte primärt genom ettåriga paket utan genom bättre företagsklimat, konkurrenskraftiga gröna näringar, infrastrukturinvesteringar samt en bostadspolitik som möjliggör byggande också på landsbygden. Vi hade även velat se en utökning av det föreslagna stödet till drivmedelsstationer (+150

miljoner kronor). Drivmedelsstationer i glesbefolkade områden bidrar ofta med viktig samhällsservice, bl.a. genom att verka som ombud för post, apotek och att hantera turisminformation. Vi anser även att stödet borde utformats så att ersättning kunde ges till ägare av de aktuella drivmedelsstationer som, i samband med det arbete som rör bl.a. korrosionsskyddade rörledningar, också installerat laddplatser. Samtidigt som stödet införs menar vi även att ägare av drivmedelsstationer borde beviljas viss tidsmässig dispens för när åtgärderna behöver ha vidtagits. Därför är det positivt att utskottet genom betänkande 2021/22:NU10 har föreslagit att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den bl.a. bör se över möjligheterna att ge en tillfällig dispens till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles och som ännu inte har gjort eller bedöms hinna göra nödvändiga investeringar i enlighet med kraven från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.

3. Statens budget inom utgiftsområde 19 (V)

Birger Lahti (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 inte får överstiga 4 741 801 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen och väljer i stället att i detta särskilda yttrande att redovisa Vänsterpartiets politik när det gäller utgiftsområdet. Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:3278. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 19 läggs fram i partimotion 2021/22:3194 (V).

I slutskedet av beredningen av budgetpropositionen för 2022 lämnade företrädare för Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna ett gemensamt budgetförslag, vilket jag anser har försvårat budgetprocessen. Vänsterpartiet har slutit en överenskommelse med regeringen om framtida samarbetsformer, kraftigt höjda pensioner för de pensionärer som har det sämst ställt, förbättringar i sjukförsäkringen som den s.k. Arnepensionen, höjda ersättningar och borttagen s.k. funkisskatt. Därför stödde Vänsterpartiet i andra hand, efter att vårt eget förslag till budget fallit, regeringens budgetförslag i kammaren framför förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Jag anser att regeringens förslag i sin helhet är bättre för Sverige eftersom det har andra utgångspunkter än de nationalkonservativa värderingar som förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna innehåller.

Jag anser vidare att Sverige behöver en grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet. För detta

krävs en röd politik för en grön omställning samt reformer för att båda återstarta och ställa om den svenska ekonomin efter coronapandemin. Satsningar behövs för jobben, klimatet och ökad jämlikhet i stället för nyliberala reformer som bl.a. privatisering av Arbetsförmedlingen. För mig står det nu klart att den nyliberala ekonomiska politiken inte bara drabbar jämlikheten och välfärden, utan också tillväxten. I stället för skattesänkningar förordar jag därför omfattande investeringar som syftar till att påskynda den gröna omställningen, stärka landsbygden och kommunsektorn, samt rusta upp trygghetssystemen och sjukvården. Med en sådan politik får bl.a. småföretagare bättre förutsättningar och infrastrukturen och transportsektorn byggas ut.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill jag inledningsvis framföra att jag vill se en politik för hela Sverige. Sverige har stora och växande regionala skillnader där landsbygden, bruksorterna och arbetarstadsdelarna lämnas efter. Ett exempel på detta är att de tio fattigaste kommunerna ligger på landsbygden. Jag menar att de svikna delarna av Sverige har en sak gemensamt: Marknadskrafterna har fått fritt spelrum, vilket har lett till att butiker har stängts och jobb har försvunnit. Den politik jag förordar handlar om att göra andra prioriteringar än vad marknaden gör. Den övergripande strategin behöver bygga på långsiktighet, en utvecklad samverkan, ett större regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet. Jag anser också att förutsättningar behöver skapas för att alla ska ha möjligheten att bo var man själv önskar i Sverige: Bakgrund, förutsättningar, kön eller sexuell läggning ska inte avgöra ens möjligheter. Den kreativitet och handlingskraft som finns hos landsbygdens människor måste också tas till vara. Landsbygdens olika förutsättningar måste beaktas och invånarna ges möjlighet att utveckla sina bygder så att de kan påverka lokala och regionala utvecklingsfrågor.

När det gäller anslagen för utgiftsområdet hade jag velat se en ökning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder med sammantaget 60 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Jag hade velat se ett riktat stöd till kommuner med hög andel urskog för att främja ökad turism. Även om besöksintresset för landets skyddade områden växer, har många glest befolkade kommuner negativ utveckling av sysselsättning och skatteintäkter. Dessa kommuner bär ett betydande ansvar för de kollektiva nyttor som ges av skyddade skogar med höga naturvärden. Jag anser därför att dessa kommuner bör kompenseras genom ökat statligt stöd för turism-satsningar. Jag hade även velat se en ökning av samma anslag för satsningar och projekt som syftar till att bl.a. öka möjligheten för fler människor att få tillgång till semestermöjligheter i den kommun där de bor.

4. Statens budget inom utgiftsområde 19 (L)

Arman Teimouri (L) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19. Liberalernas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Jag vill däremot i det här särskilda yttrandet redovisa min uppfattning om politikens inriktning och Liberalernas budgetförslag som avvisats. Liberalernas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4181 (L). Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 19 läggs fram i kommittémotion 2021/22:3960 (L).

För mig är det tydligt att det behövs en ny start för Sverige. Sverige behöver en liberal ekonomisk politik som fokuserar på att återställa tillväxten, på att hålla uppe sysselsättningen och på att människor får tillbaka framtidstron. Sedan coronapandemin utbröt har världsekonomin befunnit sig i en djup kris. Återhämtningen är på gång och det är positivt att det svenska näringslivet i grunden står starkt. Samtidigt har dock många av Sveriges strukturella problem med t.ex. en hög arbetslöshet förstärkts genom krisen. För att Sverige ska kunna få en ny start som bygger på en hållbar tillväxt och kunna komma till rätta med problemen behöver viktiga liberala reformer genomföras. Liberalernas budgetalternativ innehåller många sådana förslag som bl.a. innebär ökade möjligheter för företagande, bättre förutsättningar för industrins omställning, säkrade elleveranser och en god tillgång till fossilfri energi.

När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag inledningsvis framhålla min uppfattning att hela Sverige ska leva och växa samtidigt som Sverige behöver en hållbar regional utveckling. Utgångspunkten för politiken bör vara värnandet om människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid. Jag förordar därför en politik som skapar förutsättningar för att de som vill bo, arbeta eller driva företag på landsbygden eller i en mindre tätort ska kunna göra det. Då kan de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av vårt land tas till vara. Grunden för ett lands välstånd är företagande och ekonomisk utveckling. För att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska kunna tas till vara anser jag att människor och företag över hela landet måste ges möjligheter att växa och utvecklas.

När det gäller anslagen för utgiftsområdet hade jag velat se en ökning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder med sammantaget 26 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Det är centralt att snabbt ta till vara kompetensen hos nyanlända som kommer med utbildning och yrkeskunskaper. Det måste ske genom en tidig kompetenskartläggning, där en tydlig väg till validerad kunskap är en viktig del för att snabbt kunna arbeta inom sitt kompetensområde. Det saknas i dag en sammanhållen validering, och synen på vilka moment en validering ska innehålla skiljer sig mycket åt. För att skapa långsiktiga strukturer anser jag

därför att det krävs en långsiktig finansieringslösning och mindre av de senaste årens kortsiktiga satsningar. Jag hade därför velat se en särskild satsning på ett råd för validering med ett sektorsövergripande ansvar för att främja och koordinera insatser och stödja utvecklingen av validering. Utöver detta hade jag även velat se en utökad satsning för att stärka de regionala strukturerna för validering.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 19:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt uppställningen i propositionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:3194 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3960 av Arman Teimouri m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4013 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat anslag till regionala utvecklingsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4123 av Helena Lindahl m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag			Avvikelse från regeringen			
	M	SD	C	V	KD	L	
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	2 560 937	75 000	±0	-350 000	60 000	75 000	26 000
1:2 Transportbidrag	430 864	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 600 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	650 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0
Summa för utgiftsområdet	5 241 801	75 000	±0	-350 000	60 000	75 000	26 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	3 000 000	2023–2028
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 500 000	2023
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	2 300 000	2023–2030

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Förslaget till beslut överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller anslaget 1:1.

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	-500 000	2 060 937
1:2 Transportbidrag	±0	430 864
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	±0	1 600 000
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	±0	650 000
Summa för utgiftsområdet	-500 000	4 741 801